

Onderwerpen

1. Wettelijk kader en toezicht.....	1
2. Entreeopleidingen en basisvaardigheden	2
3. Burgerschapsonderwijs.....	3
4. Examinering burgerschap	3
5. Vrijstelling voor studenten.....	4
6. Procesinrichting instellingsexamen burgerschap	4
7. Validering van het exameninstrument burgerschap	5
8. Ondersteuning bij onderwijs en curriculum.....	5
9. Integratie burgerschap in beroepsgerichte vakken.....	5
10. Kennisdeling en ondersteuning	6
11. Webinars met praktijkvoorbeelden burgerschap	6
12. Voorlichting of advies op maat.....	6
13. Aanvullende scholing voor docenten burgerschap.....	7
14. Gevolgen van de aanvullende opleidingseisen voor onderwijs en examinering	8
15. Belasting gelijktijdige invoering burgerschap en professionaliseringseisen docenten basisvaardigheden.....	9
16. Scholing Schurende Gesprekken	9
17. Kosten Professionaliseringstrajecten.....	9
18. Op de hoogte blijven	10

1. Wettelijk kader en toezicht

Ingangsdatum nieuwe kwalificatie-eisen en nieuwe thema's

Vraag

Vanaf wanneer gelden de nieuwe kwalificatie-eisen burgerschap? Gelden deze alleen voor nieuwe studenten?

Antwoord

Communicatie van het Expertisepunt Burgerschap is gebaseerd op de Kamerbrief van OCW van 18 december 2025. In deze brief geeft OCW aan dat het wetsvoorstel naar verwachting per 1 augustus 2027 in werking zal treden. Daarmee heeft OCW expliciet verduidelijkt dat augustus 2026 niet langer aan de orde is. De duidelijkheid zit niet in het vaststaan van een definitieve datum, maar in het feit dat de inwerkingtreding niet eerder dan 1 augustus 2027 zal plaatsvinden. Daarbij geldt dat er inmiddels een

nieuw kabinet is aangetreden, wat kan betekenen dat het wetgevingstraject alsnog vertraging kan oplopen. De formele vaststelling en communicatie over de definitieve ingangsdatum en de reikwijdte (bijvoorbeeld voor welke cohorten studenten de eisen gaan gelden) ligt bij OCW.

In april 2026 heeft de Raad van State advies uitgebracht over het wetsvoorstel *Wet uitwerking burgerschapsopdracht* in het mbo ([Advies over wetsvoorstel uitwerking burgerschapsopdracht WEB - Raad van State](#)). De Raad van State staat positief tegenover de bedoeling van het wetsvoorstel, maar geeft aan dat de wet ruimte moet blijven laten voor mbo-scholen om burgerschap op hun eigen manier vorm te geven.

Daarom adviseert de Raad van State om de burgerschapsopdracht in de wet niet te strak vast te leggen, maar als een algemeen kader te formuleren. Dit leidt naar verwachting tot een kleine aanpassing van het wetsvoorstel en heeft geen gevolgen voor de voortgang van het wetgevingsproces. De beoogde invoeringsdatum blijft vooralsnog 1 augustus 2027.

De uitwerking van de nieuwe kwalificatie-eisen burgerschap is nog niet definitief. OCW werkt dit onderdeel momenteel ambtelijk uit. Naar verwachting wordt hierover meer duidelijkheid gegeven in Q2 (tweede kwartaal 2026), wanneer het aangepaste Examen- en kwalificatiebesluit WEB (Ekb WEB) openbaar wordt gemaakt via een internetconsultatie.

De Onderwijsinspectie ziet toe op de naleving van geldende wet- en regelgeving, maar heeft hierover op dit moment nog geen aanvullende of specifieke communicatie uitgebracht richting mbo-scholen.

Vanuit het Expertisepunt Burgerschap is bij de Onderwijsinspectie het signaal afgegeven dat er in het veld behoefte is aan duidelijkheid. Zodra OCW en/of de Onderwijsinspectie hierover nadere informatie communiceren, verspreidt het Expertisepunt Burgerschap deze via de gebruikelijke kanalen.

- [Meer informatie](#) over toezicht in het mbo
- [Toelichting](#) op de Kamerbrief

2. Entreeopleidingen en basisvaardigheden

Basisvaardigheden en Entreeopleidingen (burgerschap)

Vraag

Wat is bekend over de uitwerking van de nieuwe kwalificatie-eisen burgerschap voor Entreeopleidingen, met name in relatie tot basisvaardigheden en examinering?

Antwoord

De uitwerking van de nieuwe kwalificatie-eisen burgerschap voor Entreeopleidingen is nog niet definitief. OCW werkt dit onderdeel momenteel ambtelijk uit. Naar verwachting wordt hierover meer duidelijkheid gegeven in Q2 (tweede kwartaal 2026), wanneer het aangepaste Examen- en kwalificatiebesluit WEB (Ekb WEB) openbaar wordt gemaakt via een internetconsultatie.

Het voornemen van OCW is op dit moment om voor Entreeopleidingen aan te sluiten bij de systematiek zoals die nu geldt voor rekenen. Dit betekent dat de focus ligt op het volgen en vastleggen van de ontwikkeling van studenten, en niet op een verplicht examen met een cijfer dat meetelt voor de slaag-/zakregeling. Hoe scholen deze ontwikkeling in beeld brengen, is aan de instelling zelf. Zodra OCW hierover formele besluitvorming communiceert, zal het Expertisepunt Burgerschap deze informatie duiden en via de gebruikelijke kanalen delen.

3. Burgerschapsonderwijs

Maatschappelijke vraagstukken

Vraag

Hoe kunnen diverse maatschappelijke onderwerpen, die niet letterlijk in de burgerschapsthema's terugkomen, toch onderdeel zijn van burgerschap?

Antwoord

De vier burgerschapsthema's zijn niet bedoeld als een limitatieve lijst van onderwerpen. Zij bieden een kader om maatschappelijke vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te onderzoeken en bespreken. Onderwerpen zoals duurzaamheid, sociale media, armoede, polarisatie, discriminatie, kunstmatige intelligentie of internationale conflicten kunnen daarom onderdeel zijn van burgerschapsonderwijs, ook wanneer deze niet letterlijk in de kwalificatie-eisen worden genoemd.

Burgerschap gaat niet primair over het behandelen van specifieke onderwerpen, maar over het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en houdingen waarmee studenten leren omgaan met maatschappelijke vraagstukken. Belangrijk is dat de gekozen onderwerpen worden verbonden aan de kennis, vaardigheden en houdingen die in de kwalificatie-eisen centraal staan.

[De handreiking](#) laat zien hoe actuele maatschappelijke vraagstukken gekoppeld kunnen worden aan de verschillende burgerschapsthema's en kernelementen.

Zie hiervoor met name:

- Hoofdstuk 2: Van kwalificatie-eisen naar onderwijs
- Hoofdstuk 3: De vier burgerschapsthema's en onderliggende kernelementen
- De praktijkvoorbeelden en uitwerkingen per thema in de handreiking

De nieuwe kwalificatie-eisen bieden scholen ruimte om aan te sluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen, de leefwereld van studenten en de context van de opleiding.

Ondersteuning bij het ontwerp van het burgerschapsonderwijs is mogelijk door het indienen van een aanvraag voor een adviesgesprek op maat. [Meer informatie en het aanvraagformulier](#) zijn te vinden op de website van het Expertisepunt Burgerschap.

4. Examinering burgerschap

Instellingsexamen burgerschap

Vraag

Wat is de stand van zaken rondom het instellingsexamen burgerschap?

Antwoord

De verwachte inwerkingtreding van het instellingsexamen burgerschap is, net als de wettelijke burgerschapsopdracht en de nieuwe kwalificatie-eisen, 1 augustus 2027. Voor nieuwe wet- en regelgeving burgerschap, en voor wijzigingen in het kwalificatiedossier, geldt dat deze vanaf de ingangsdatum alleen van toepassing zijn op het cohort studenten dat vanaf dat moment aan de opleiding begint. Voor reeds lopende cohorten blijven de kaders gelden zoals die golden bij de start van het cohort.

Het voornemen van OCW is op dit moment om in de kwalificatie-eisen op het niveau van wet- en regelgeving geen nadere differentiatie aan te brengen. Wel bieden de kwalificatie-eisen ruimte om in de uitwerking van onderwijs en examinering recht te doen aan verschillen tussen studenten, bijvoorbeeld naar opleidingsniveau of leerweg (bol/bbl).

Het examen burgerschap wordt een instellingsexamen. Dit betekent dat scholen zelf verantwoordelijk zijn voor de examinering, zij kunnen zelf een examen ontwikkelen of een examen inkopen. De Coöperatie Examens MBO (CEM) ontwikkelt sector brede examenproducten. Vanuit bestuurlijke afspraken is het Expertisepunt Burgerschap goed op de hoogte van deze ontwikkelingen. Over eventuele andere aanbieders van instellingsexamens burgerschap heeft het Expertisepunt Burgerschap op dit moment geen volledig overzicht.

5. Vrijstelling voor studenten

Vraag

Kunnen studenten vrijstelling krijgen voor burgerschap?

Antwoord

Ja, er zijn mogelijkheden voor vrijstelling, maar dit verschilt tussen de huidige eisen en de nieuwe kwalificatie-eisen.

Huidige (oude) eisen (inspanningsverplichting student)

Voor de huidige eisen voor burgerschap en loopbaan geldt dat iedere student een vrijstelling kan aanvragen. De instelling is verantwoordelijk voor het beoordelen en verlenen van vrijstellingen op basis van aangeleverde bewijsstukken. Vanuit OCW gezien is dit niet beperkt tot specifieke doelgroepen, zoals BBL-studenten of studenten ouder dan 27 jaar. Instellingen kunnen er in de praktijk voor kiezen om onderscheid te maken tussen doelgroepen, maar dat is een eigen beleidskeuze.

Nieuwe kwalificatie-eisen (resultaatverplichting student)

Voor de nieuwe kwalificatie-eisen burgerschap kan op dit moment nog geen definitief uitsluitel worden gegeven over de precieze invulling van vrijstellingen. Dit volgt uit de ontwerpregeling bij het gewijzigde Examen- en kwalificatiebesluit WEB, waarvan de internetconsultatie naar verwachting kort na het zomerreces wordt gepubliceerd.

De huidige verwachting is dat wordt aangesloten bij de systematiek voor beroepsgerichte examenonderdelen. Dat betekent dat de examencommissie verantwoordelijk wordt voor het verlenen van vrijstellingen, volgens de gebruikelijke procedures.

6. Procesinrichting instellingsexamen burgerschap

Vraag

Waar begin je als instelling met het inrichten van het proces rond het nieuwe instellingsexamen burgerschap (bijvoorbeeld het aanpassen van het OER)?

Antwoord

Een logisch startpunt is MORA – onderwijskwaliteit. MORA is een landelijk referentiekader waarin mbo-scholen hun onderwijs- en examenprocessen inzichtelijk kunnen maken en beschrijven. Het ondersteunt instellingen bij het borgen van processen rondom examinering, zoals het examenplan en het Onderwijs- en Examenreglement (OER). MORA is beschikbaar via [MBO Digitaal](#).

Daarnaast biedt [KLIMmbo](#) Onderwijs en Examinering een overzicht van kaders, handreikingen en achtergrondinformatie over onderwijs en examinering in het mbo. Dit platform kan ter verdieping worden gebruikt bij de verdere uitwerking binnen de instelling.

7. Validering van het exameninstrument burgerschap

Vraag

Wij willen zelf een examen gaan ontwikkelen of willen er één inkopen bij een externe partij (anders dan bij CEM). Waar moeten wij rekening mee houden?

Antwoord

Voor het valideren van het exameninstrument burgerschap moet het instrument aantoonbaar voldoen aan de landelijke 'Afspraken voor valide exameninstrumenten mbo', zoals opgesteld door de Stichting Validering Examens mbo (VEMBO). Deze afspraken beschrijven hoe exameninstrumenten van voldoende kwaliteit worden vastgesteld. Deze afspraken staan in het document [Afspraken voor valide exameninstrumenten mbo 2024](#).

8. Ondersteuning bij onderwijs en curriculum

Handreiking burgerschap

Vraag

Hoe kunnen de nieuwe kwalificatie-eisen worden ingepast in het bestaande curriculum?

Antwoord

Het Expertisepunt Burgerschap heeft hiervoor een handreiking burgerschap ontwikkeld. Deze ondersteunt mbo-scholen bij het vertalen van de kwalificatie-eisen naar beleid, curriculum en onderwijspraktijk. [De handreiking](#) bestaat uit een klikbare pdf, aangevuld met uitlegvideo's, en is te vinden via de website van het Expertisepunt.

9. Integratie burgerschap in beroepsgerichte vakken

Vraag

Kan burgerschap onder de nieuwe examenregeling nog geïntegreerd worden aangeboden binnen beroepsgerichte vakken?

Antwoord

Ja. Ook na de invoering van het verplichte instellingsexamen burgerschap (vanaf studiejaar 2027–2028) kan burgerschap geïntegreerd worden aangeboden binnen beroepsgerichte vakken. Het is niet voorgeschreven dat burgerschap als afzonderlijk vak moet worden ingericht. Scholen hebben hierin beleidsvrijheid, zolang burgerschap herkenbaar, doelgericht en evenwichtig wordt aangeboden en er samenhang is tussen onderwijs en examinering. De gekozen inrichting moet passend zijn binnen de OER, het examenreglement en de kwaliteitszorg van de instelling.

10. Kennisdeling en ondersteuning

Onlinebijeenkomsten voor contactpersonen Burgerschap

Vraag

Wat zijn de onlinebijeenkomsten voor contactpersonen Burgerschap en hoe kan ik aansluiten?

Antwoord

Het Expertisepunt Burgerschap organiseert ongeveer drie keer per jaar online bijeenkomsten voor contactpersonen Burgerschap. De bijeenkomsten starten met actuele informatie over wet- en regelgeving, kwalificatie-eisen en het instellingsexamen. Daarnaast zal er vanaf 2026 ruimte zijn voor dialoogsessies, waarin scholen met elkaar ervaringen en vraagstukken uitwisselen. De thema's worden vooraf bekendgemaakt. Maatschappelijke organisaties blijven via korte pitches hun lesaanbod onder de aandacht brengen.

Aanmelden als contactpersoon kan via: mbo@expertisepuntburgerschap.nl.

Contactpersonen ontvangen automatisch een uitnodiging voor de bijeenkomsten.

11. Webinars met praktijkvoorbeelden burgerschap

Vraag

Organiseert het Expertisepunt Burgerschap ook webinars?

Antwoord

Ja. Vanaf 2026 organiseert het Expertisepunt Burgerschap eens per twee maanden een webinar.

In deze webinars delen mbo-instellingen hun praktijkvoorbeelden en ervaringen.

De focus ligt op de inrichting en doorontwikkeling van het burgerschapsonderwijs in relatie tot de nieuwe kwalificatie-eisen. De webinars bieden scholen concrete handvatten en inspiratie voor de onderwijspraktijk. Informatie over data, thema's en aanmelding wordt gedeeld via de website, de nieuwsbrief en LinkedIn.

12. Voorlichting of advies op maat

Vraag

Kan een expert van het Expertisepunt Burgerschap langskomen voor een voorlichting of adviesgesprek?

Antwoord

Ja. Sinds februari 2026 is het Expertisepunt Burgerschap gestart met een nieuw team van adviseurs.

Het is mogelijk om een aanvraag in te dienen voor een voorlichting of adviesgesprek voor ondersteuning op maat.

[Meer informatie en het aanvraagformulier](#) zijn te vinden op de website van het Expertisepunt Burgerschap.

13. Aanvullende scholing voor docenten burgerschap

Vraag

Komen er aanvullende opleidingseisen voor docenten burgerschap in het mbo?

Antwoord

Ja. In de Kamerbrief van 4 april 2024 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) toegelicht dat een aanvullend opleidingstraject verplicht wordt voor mbo-docenten die lesgeven in een basisvaardigheid (Nederlands, rekenen of burgerschap) en die:

- een lerarenopleiding hebben gevolgd in een ander vakgebied, of
- beschikken over een Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG).

Dit aanvullende traject wordt wettelijk verankerd, zodat de Inspectie van het Onderwijs hierop toezicht kan houden.

In de Kamerbrief van 19 mei 2025 is aangegeven dat de trajecten afzonderlijk worden ingericht voor Nederlands, rekenen en burgerschap en maximaal 30 ECTS zullen omvatten. De wet treedt naar verwachting per 1 augustus 2027 in werking. Het conceptwetsvoorstel is in juli 2025 ter internetconsultatie gepubliceerd: <https://www.internetconsultatie.nl/mbodocentenbasisvaardigheden/b1>

De MBO Raad heeft hier in september twee formele reacties op ingediend:

1. <https://www.internetconsultatie.nl/mbodocentenbasisvaardigheden/reactie/d2131180-2f29-4673-8c034239ed85d564>
2. <https://www.internetconsultatie.nl/mbodocentenbasisvaardigheden/reactie/7bdae8f8-522a-43d4-9035d18a439e543e>

De internetconsultatie heeft op diverse punten geleid tot wijzigingen in de oorspronkelijke tekst, welke wijzigingen dit zijn wordt gepubliceerd bij de vervolgstap van het wetgevingstraject. Dit zal op korte termijn beschikbaar zijn.

Stand van zaken: inhoud van de aanvullende trajecten

De inhoudelijke eisen voor de aanvullende trajecten zijn inmiddels vastgesteld en vastgelegd in de rapportage *Uniforme opleidingseisen mbo-docenten basisvaardigheden*:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/04/15/bijlage-3-adviesrapport-uniforme-opleidingseisen-mbo-docenten-basisvaardigheden>

Lerarenopleiders (hogescholen), verenigd in ADEF, ontwikkelen op basis van dit rapport modules voor de aanvullende trajecten, met ruimte voor maatwerk in overleg tussen docent en werkgever.

Bij publicatie van de wet zal er precies duidelijk zijn wie er geschoold moet worden. Het voorstel is dat nieuwe docenten twee jaar de tijd krijgen om aan de eisen te voldoen. Deze periode kan bij bijzondere omstandigheden eenmaal worden verlengd met twee jaar.

Voor huidige docenten wordt overgangsrecht voorgesteld. Daarbij hebben zij zes jaar de tijd om te starten met het opleidingstraject. Na de start dienen zij dit opleidingstraject in twee jaar af te ronden, met ook een mogelijke verlenging van twee jaar bij bijzondere omstandigheden.

Uitwerking in lagere regelgeving (aanverwante opleidingen en route voor docenten)

De volledige vrijstellingen worden vastgelegd in lagere regelgeving. Dit wordt definitief bekend bij publicatie van de lagere regelgeving, waar het ministerie van OCW op dit moment aan werkt.

Voor gedeeltelijke vrijstellingen zijn de WHW-instellingen aan zet. Hbo-instellingen die aangesloten zijn bij ADEF maken dit kalenderjaar afspraken over standaardmaatwerk. Hoeveel studiepunten moeten

worden behaald en om welke inhoud dat gaat, wordt per persoon vastgesteld bij de start van het opleidingstraject (tenzij er sprake is van een volledige vrijstelling).

Daarnaast is belangrijk dat vragen over bevoegdheid vaak afhankelijk zijn van de persoonlijke situatie van een docent. Daarom adviseren wij docenten om bij vragen hierover eerst contact op te nemen met de HR-afdeling van de eigen school. De werkgever (via HR) kan de vraag, indien nodig, vervolgens voorleggen aan de MBO Raad, afdeling WBB.

Subsidieregeling voor professionalisering

Er komt geen extra subsidieregeling voor professionalisering. De mbo-instellingen krijgen sinds 2023 30 miljoen via de lumpsum voor het professionaliseren van docenten basisvaardigheden. Deze 30 miljoen kunnen zij aanwenden voor het bijscholen van personeel.

Status en vervolgstappen

De inhoud van het adviesrapport wordt na de zomer 2026 door OCW verwerkt in de lagere regelgeving die bij het wetsvoorstel hoort. Pas wanneer deze regelgeving definitief is vastgesteld, ontstaat volledige duidelijkheid over:

- de exacte eisen voor het aanvullend traject,
- welke opleidingen als aanverwant worden erkend,
- en hoe de lerarenopleidingen aanvullende modules toepassen in de praktijk.

Zodra hierover meer bekend is, informeert het Expertisepunt Burgerschap via de gebruikelijke communicatiekanalen.

14. Gevolgen van de aanvullende opleidingseisen voor onderwijs en examinering

Vraag

Wat betekenen de aanvullende opleidingseisen voor docenten burgerschap voor de inrichting van onderwijs, begeleiding en beoordeling van het instellingsexamen burgerschap?

Antwoord

De aanvullende opleidingseisen betekenen niet dat het geven van burgerschapsonderwijs, de begeleiding van studenten of de beoordeling van het instellingsexamen burgerschap uitsluitend moet worden uitgevoerd door een docent met de aanvullende kwalificatie burgerschap.

Het is aan de school om het onderwijs en de examinering van burgerschap zorgvuldig en deskundig in te richten. Dit houdt in dat de instelling moet kunnen onderbouwen dat de betrokken docenten beschikken over voldoende expertise en dat de beoordeling van het instellingsexamen valide, betrouwbaar en transparant is georganiseerd, met een duidelijke rolverdeling en borging van verantwoordelijkheden. Binnen deze kaders hebben scholen ruimte om burgerschap teamgericht of geïntegreerd aan te bieden, en om begeleiding en beoordeling op passende wijze te organiseren.

15. Belasting gelijktijdige invoering burgerschap en professionaliseringseisen docenten basisvaardigheden

Vraag

De gelijktijdige invoering van het wetsvoorstel burgerschap en wetsvoorstel docenten basisvaardigheden geeft extra belasting voor de scholen, is daar rekening mee gehouden vanuit de overheid?

Antwoord

Hier wordt rekening mee gehouden door het overgangsrecht. Het opleidingstraject staat volledig in het teken van de nieuwe burgerschapseisen, waardoor de docenten gelijk op de hoogte zijn van de nieuwe inhoud. Daarnaast kunnen scholen nu al starten met het voorbereiden van het nieuwe burgerschapsonderwijs.

16. Scholing Schurende Gesprekken

Vraag

Komt er nieuw aanbod voor scholing rond schurende gesprekken?

Antwoord

Vanaf 1 april 2026 staat het nieuwe scholingsaanbod op schurendegesprekken.nl. Dit aanbod voldoet aan de kwaliteitscriteria van Schurende Gesprekken. Scholen kunnen vanaf deze datum een aanvraag voor financiële ondersteuning indienen. De scholing kan worden gevolgd in 2026 of 2027, maar moet uiterlijk zijn afgerond op 21 mei 2027.

17. Kosten Professionaliseringstrajecten

Vraag

Wat zijn de kosten van de professionaliseringstrajecten t.b.v. aankomende kwalificatie-eisen docenten basisvaardigheden?

Antwoord

Op dit moment zijn de kosten van eventuele professionaliseringstrajecten nog niet bekend. De kaders voor deze trajecten liggen nog niet definitief vast. De uiteindelijke kosten zijn afhankelijk van de inhoud, omvang en inrichting van de trajecten die nog verder worden ontwikkeld.

Hierdoor kunnen scholen op dit moment nog geen definitieve inschatting maken van eventuele kosten. Informatie over de aanvullende opleidingseisen voor docenten basisvaardigheden en de verdere uitwerking hiervan wordt gedeeld via de communicatiekanalen van OCW en het programma Docenten Basisvaardigheden mbo. Zodra hierover meer duidelijkheid bestaat, zullen wij relevante ontwikkelingen ook via de kanalen van het Expertisepunt Burgerschap onder de aandacht brengen.

Meer informatie:

<https://www.taalenrekenenmbo.nl/professionalisering>

[Aanpak basisvaardigheden mbo | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/burgerschap/onderwijs-en-opleiding/basisvaardigheden)

18. Op de hoogte blijven

Nieuwsbrief, website en LinkedIn

Vraag

Hoe blijf ik op de hoogte van ontwikkelingen rondom burgerschap?

Antwoord

Het Expertisepunt Burgerschap deelt actuele informatie via:

- [de website](#)
- de digitale nieuwsbrief (meld je [hier](#) aan)
- [LinkedIn](#)